

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

XIII. Rerum in Transylvania mutatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

indicia quædam emanassent, Sigismundus P. Alphonso ad Casarem ablegato, quid in tanta faciendum sibi esset, Consilium exquisiuit, in qua nullius alterius fidem periclitari vellent. Alphonso in itinere a coniuratis comprehenso, litterisque ad Imperatorem prolatis, adeoque tota re patefacta, Sigismundus cum fidelioribus aliquot ministris, ne in coniuratorum manus incideret, discedit: illi vero indicto statim conuentu, coram Ordinibus proponunt: Quandoquidem Sigismundus Princeps sua sponte Principatum deseruerit, priuatam vitam posthac acturus, reliquum esse vt nouus Princeps eligatur. Ad Balhafaris potissimum Batorij intuitu factum fore: qui Ordinum suffragia in se inclinatura sperabat, vt qui ad eam dignitatem aspiraret, patrem non haberet. Interim idem P. Carillum dimittere iubet Sigismundus quam locis turis aliquam diu se continisset, vt quam viam Baltasar institutus esset, interea videret, tandem ad Imperatorem proficisci decreuit: verum P. Carillus in via ei occurrens, persuasit, ne longius discederet, eaque ratione omnium voluntates multo magis à se ab alienaret, ac tandem etiam ab amicis, & qui à partibus ipsius adhuc stabant, desereretur. Tuto eum quum omnibus Catholicis, tum maxima populi parti fidere posse. Carilli Consilio obsequutus Sigismundus, Ordines prouincia certiores facit, falsum esse rumorum de se sparsum, quod Principatum renunciauerit. Quod vero in tutum locum secesserit, causas se grauis habere, ac præsertim vt insidias vita sua sine ulla causa firmè sentiat: qui tamen ne minima quidem offensionis sibi conscius sit, nec quidquam magis in uotis habeat quam Principatum à patre sibi relictum sartum intectum conseruare. His in conuentu perlectis litteris, non Ordines tantum qui conuentui intererant, sed etiam maior populi pars vna voce exclamarunt, *Volumus Sigismundum, Volumus Sigismundum.* Quare obstupefactus Baltasar, dissimulato suo conatu, & ipse abscessit.

XIII. Sic ergo ad Sigismundum Legati mittuntur, qui communis nomine eum vt rediret, rogarent; ille vero vt sibi redeunti se sitas reducere liceret, omnino volebat, tandem vero precibus quorundam vt tempori obsecundaret, & meliorem expectaret occasionem. Atus, sine illis reuersus est, ab accurrete vndique multitudine in crebili plausu & gaudio exceptus Baltasar quoque cum socijs honorifice ei obuiam processit, superiora excusans, & omnem in posterum obedientiam promit-

tens. Quemadmodum vero illi conatus suos quibus poterant coloribus excusabant; ita Sigismundus vindicta, quam animo volebat, studium omnibus modis celabat, atque illis inprimis quibus maxime inensus erat, singularem beneuolentiam & fauorem ostentabat; in Baltasarem quoque noui Comitatus beneficio collato. Tandem vero siue nouis contra se insidijs compertis, siue priorum iniuriarum adhuc memor (absolute enim imperandi cupiditas siue zelotypia omnia etiam arctissima cognationis vincula rumpit) captantes capere, & suis ipsorum irretire laqueis decreuit. Restante consociorum silentio & fide acta, vt per armatos aliquot homines viginti circiter proceribus, qui officij causa ad templum euntem comitatum aduenerant, manum intici iusserit; quorum deinde aliquot ad dicendam causam productos, & perfidia conuictos, in carcere necari iussit, Baltasarem inprimis, multa nequicquam cum multis lachrymis obsecrantem. Re deinde ad prouincia Ordines, cui scilicet extremis istis remedijs sibi ut cadum, & perfidorum conatibus obuiam eundum statuisset, relata, Principatum potro tranquille administravit. Amurathes interum indignissime ferens, quod Sigismundus Rudolphi Casaris amicitiam suæ prætulisset, Sinanem Bassam cum centum armatorum millibus contra ipsum ablegauit, cum mandatis vt vivum aut mortuum in suam redigeret potestatem: cui Sigismundus imberbis fere adhuc, sed forti & magno animo iuuenis, cum quinquaginta millibus se obiecit, & magnam Turcici exercitus partem concidit. Videre ibi erat religiosos seu monachos nostros per mediam aciem, inter tormentorum fumum & fragorem, crucifixi imaginem in manibus gestantes discurrere, & Christianos ad fortiter pugnandum animare. Victoria hæc, quam postea Lippæ recuperatio valde auxit, inter paucas fuit memorabilis, & Principi huic iuueni magno exultationem & gloriam, toti vero Christianæ reipublicæ magna commoda, adeoque securitatem peperit: tantis illustrior, quod contra veteranum & multis contra nostros victorijs insolentem ducem, à tam paucorum annorum Principe parata esset. Secundum hæc Sigismundus Patres Societatis Iesu, abolito quod Anno M. D. LXXXVIII. contra eos promulgatum fuerat, decreto, Anno M. D. XCV. in veteres sedes & domicilia reduxit.

duxit, Catholicis passim vehementi gaudio exultantibus, inimicis vero ipsorum, qui societatem hanc cane peius & angue oderunt, metu percussis: sicque restitutus Collegijs, etiam publicas habendi conciones populamque docendi facultas ipsi concessa est.

XIV. Post Iesuitarum discessum superioribus annis in Transyluaniam venerat monachus quidam, Calaber natione, sicque in Principis familiaritatem se insinuat, ut Confessarius ipsius factus sit. Hunc plerique omnium eorum malorum quae Principi postea acciderunt, auctorem, fuisse perhibent, ut qui & necromanticus fuerit, & omnibus odiosus. Quum enim Princeps Anno 1595. uxorem duxisset Mariam Christianam, Caroli Austriae Archiducis filiam, ita frigidum & maleficiatum se sensit, ut lenta tabe in singulas horas consumi videretur: & quamvis absentis amore flagrantissimo aestuaret, praesentis tamen ne aspectum quidem ferre posset. Idque malum tanto erat grauius quod nullum ei remedium afferri posset. Optimum virum P. Magium in Polonia & Austria diu versatum, quum Anno M. D. C. I. in Franciam venisset, ut cum Rege de restituenda Societate ageret. Burdigalae narrantem audisse memini, nuptiarum die feminam quaedam in templo visam fuisse, inuitos quosdam characteres humi describentem; idque tum non animaduersum, postea fascini causam fuisse creditam, Alij monacho illi Calabro maleficium hoc adscribunt, eumque cum habitu isto ad Principem ideo venisse putant, ut tanto faciliorem haberet accessum, quem scilicet optime erga religiosos affectum esse sciret. Diuina certe eum ultio non multo post sequuta est, phthiriasi miserabiliter consumptum.

Tantis malis afflictus Princeps (nam & acerbissimos sentiebat cruciatus, & animo ita nonnumquam alienabatur, ut insanite videretur. Anno 1596. Pragam ad Imperatorem profectus, totius prouinciae imperium in manus eius consignauit, pro compensatione accepto quodam in Silesia Ducatu: valetudine interea siue vi morbi, seu remediorum violentia, tam animi quam corporis in deterius vergente. Viennam deinde profectus, Anno 1599. in festo Corporis Christi vna cum Marthia & Maximiliano Archiducibus, venerabilem Eucharistiam in solenni processione comitans, ob rerum antegestiarum magnitudinem, omnium oculos in se conuertit, nequissimum illum maleficum, qui tam generosi Principis valetudi-

nem corrupisset, vna voce detestantium. Quum deinde in Silesiam venisset, & ditunculam quam pro amplissimo Principatu acceperat, iustrasset, poenitere eum conditionis cepit, quumque Maximilianum Archiducem in itinere iam esse, adeoque Cassouiam, ut prouinciam fratris Imperatoris Rudolphi nomine administraret, venisse accepisset, clam conscenso equo, relictis omnibus quae apportauerat, celerime in Transyluaniam contendit, ab Ordinibus, quamuis Rudolpho Imperatori fidem iam & obedientiam praestitissent, summa cum gratulatione receptus. Rudolphus Imperator etsi hac Principis inconstantia non mediocriter esset offensus, tamen non modo familiam eius liberam dimitti, verum etiam bona quae secum attulerat, restitui ei iussit. Non multo post idem Sigismundus, animaduertens se tanto imperio moderando in hac animi ambecillitate nequaquam parem esse, quum absentis uxoris lectissima feminae amore aestuaret, cuius praesentis, ut diximus, ne conspectum quidem ferre posset, Andream Batorium Cardinalem, cognatum suum, acerrimum antea inimicum, ut qui post Balfaris fratris necem caelum & terram contra Sigismundum iritare numquam cessarat, e Polonia accessit, eique prouinciae imperium, assentientibus ordinibus tradidit, ipse vero in Poloniam abiit, ut ibi quod reliquum erat vitae, priuatus exigeret, redditibus quibusdam sibi reseruatis, praeter opulentam admodum suppellectilem & magnam pecuniae vim, quam Sinane Bassa profligato e praeda confecerat: quae tamen breui post tota incendio periit, omnibus quasi elementis in miseri Principis exitium vna conspirantibus. Eodem tempore vxor Sigismundi tantorum malorum pertaesa, in monasterium quoddam Monialium concessit. Andreas Cardinalis accepta in fidem prouincia, cum Imperatore per legatos de pace statim tractare cepit, Pontificis potissimum interuentu. Interim Michael Moldauiae VVaiuoda siue praefectus, cum magno exercitu in Transyluaniam profectus, multa loca, non prius deuincato bello, occupat. Cardinalis tam in sperato casu oppressus, nec vllius iniuriae aut inimicitiae contra Michaellem sibi conscius, missis ad eum legatis, cur cum exercitu in prouinciam descenderit, exquirat, atque etiam a Legato seu Nuncio Pontificio impetrat, ut tamquam pacis mediator, se interponeret, & ad arma deponenda hominem exhortaretur. Ille vero nihil cunctatus, Legatum arce quadam